

NÂNG CAO NĂNG LỰC TỰ HỌC HỌC PHẦN TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC LÂM NGHIỆP

ĐỖ KHẮC PHÁI
Trường Đại học Lâm nghiệp

Nhận bài ngày 06/12/2025. Sửa chữa xong 20/01/2026. Duyệt đăng 12/02/2026.

Abstract

Enhancing students' self-study competence is a key objective in innovating teaching methods in higher education. Strengthening self-study helps students develop independent learning habits and skills, thereby directly contributing to improving the quality of university education and training. This article clarifies the role of self-study in higher education, examines the current status of self-study in the course Marxist–Leninist Philosophy among students at the Vietnam National University of Forestry, and identifies factors that influence students' self-study in the course. In addition, the author proposes several solutions to enhance self-study competence for forestry students.

Keywords: Capacity enhancement, forestry students, Marxist–Leninist Philosophy, self-study, self-study competence.

1. Đặt vấn đề

Tự học (TH) là sự nỗ lực chủ động, tích cực chiếm lĩnh tri thức, là kỹ năng của bản thân người học để hướng đến những mục đích của việc học tập. TH là quá trình tự giác, tự chiếm lĩnh tri thức của người học; qua đó giúp hình thành kỹ năng, thái độ, hành vi và góp phần hoàn thiện nhân cách cho người học. Đối với giáo dục nói chung, giáo dục đại học nói riêng, TH có vai trò to lớn trong quá trình hình thành kỹ năng và hoàn thiện nhân cách cho người học. Việc TH giúp sinh viên (SV) rèn luyện thói quen độc lập trong suy nghĩ, kỹ năng chủ động giải quyết các vấn đề trong học tập và cuộc sống. Đồng thời, TH còn giúp SV tích cực, chủ động hơn trong việc sử dụng quỹ thời gian của bản thân để có thể chọn lọc nội dung và có phương pháp học tập cho phù hợp, hiệu quả. TH giúp SV tự ghi nhớ sâu, nhớ kỹ các nội dung, các vấn đề mình đã tiếp cận; TH giúp các em có được phong kiến thức rộng để có thể mở rộng vấn đề trong bài học, môn học và kiến thức liên môn. Tại Trường Đại học Lâm nghiệp Việt Nam, việc giảng dạy các học phần Lý luận chính trị, trong đó có môn Triết học Mác-Lênin được thực hiện theo học chế tín chỉ. Với hình thức đào tạo này, SV cần phải tích cực, chủ động trong việc học; số giờ TH của SV được quy định gấp đôi số giờ thực dạy của môn học. Vì vậy, đòi hỏi SV Lâm nghiệp phải có thói quen và kỹ năng TH trong quá trình học tập một cách hiệu quả. Tuy nhiên, thực trạng TH học phần Triết học Mác-Lênin của SV Lâm nghiệp hiện nay đang tồn tại những thuận lợi và khó khăn nhất định như: việc GV giao nhiệm vụ và đánh giá kết quả hoàn thành nhiệm vụ của SV; việc SV sử dụng thời gian TH có phù hợp và hiệu quả... Từ những lý do trên, tác giả đã lựa chọn đề tài: “*Nâng cao năng lực tự học học phần Triết học Mác-Lênin cho SV Trường Đại học Lâm nghiệp*” làm nội dung nghiên cứu.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tự học và vai trò của năng lực tự học đối với sinh viên đại học

2.1.1. Lý luận về tự học

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đưa ra định nghĩa: TH là học một cách tự động “*Phải biết tự động học tập*” [3, tr. 360]. Tự động học tập tức là học tập một cách hoàn toàn tự giác, tự chủ, không đợi ai nhắc nhở, không chờ ai giao nhiệm vụ. TH chính là tự quản lý việc học tập, tự mình vạch kế hoạch học

Email: phaidk@gmail.com

DOI: 10.64410/GUQY9861

tập cho chính mình, rồi tự mình triển khai, thực hiện kế hoạch đó một cách tự giác, tự mình làm chủ thời gian để học và tự mình kiểm tra, đánh giá việc học của mình.

Theo Từ điển Giáo dục học: “TH là một bộ phận không thể tách rời của quá trình giáo dục, là quá trình mà người học tự mình hoạt động lĩnh hội tri thức khoa học và rèn luyện kỹ năng thực hành mà không có sự hướng dẫn trực tiếp của giáo viên và sự quản lý trực tiếp của cơ sở giáo dục, đào tạo. Đây là phương thức học tập cơ bản của giáo dục không chính quy, giáo dục thường xuyên, đồng thời còn là bộ phận không thể tách rời của quá trình học tập có hệ thống trong các trường học nhằm đào sâu, mở rộng để nắm vững kiến thức của học sinh” [2, tr. 458].

Tự học là một bộ phận không thể tách rời của quá trình giáo dục, là phương thức học tập cơ bản của giáo dục không chính quy, giáo dục thường xuyên, đồng thời còn là bộ phận không thể tách rời của quá trình học tập có hệ thống trong các trường học nhằm đào sâu, mở rộng để nắm vững kiến thức của học sinh. Như vậy, TH được hiểu là sự tự giác, tích cực chủ động và độc lập sáng tạo của người học trong quá trình lĩnh hội tri thức.

2.1.2. Năng lực tự học

Năng lực là khả năng con người có thể thực hiện thành công hoạt động trong một bối cảnh nhất định nhờ sự huy động tổng hợp các kiến thức, kỹ năng và các thuộc tính cá nhân khác như hứng thú, niềm tin, ý chí... Năng lực của cá nhân được đánh giá qua phương thức và khả năng hoạt động của cá nhân đó khi giải quyết các vấn đề của cuộc sống.

Năng lực tự học (NLTH) được hiểu là một thuộc tính kỹ năng rất phức hợp, bao gồm kỹ năng và kĩ xảo cần gắn bó với động cơ và thói quen tương ứng, làm cho người học có thể đáp ứng được những yêu cầu mà công việc đặt ra. NLTH là sự bao hàm cả cách học, kỹ năng học và nội dung học. NLTH là sự tích hợp tổng thể cách học và kỹ năng tác động đến nội dung trong hàng loạt tình huống - vấn đề khác nhau [4].

Năng lực TH là những thuộc tính tâm lý mà nhờ đó chúng ta giải quyết được các vấn đề đặt ra một cách hiệu quả nhất nhằm biến kiến thức của nhân loại thành sở hữu của riêng mình. Như vậy có thể hiểu: Năng lực TH là năng lực của người học về sự tự giác, chủ động trong xác định nhiệm vụ học tập; tự đặt ra được mục tiêu học tập và thực hiện các phương pháp học tập hiệu quả; tự điều chỉnh những sai sót và hạn chế của bản thân thông qua tự đánh giá và góp ý của thầy cô, bạn bè khi thực hiện các nhiệm vụ học tập; chủ động tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp khó khăn trong học tập.

2.1.3. Vai trò của tự học đối với sinh viên đại học

Sinh viên trường đại học mang đầy đủ các đặc điểm của TH nói chung nhưng cũng phản ánh đặc trưng riêng của hoạt động học tập ở đại học là tính tự chủ cao và tính nghiên cứu vừa sức. Hoạt động TH của SV chính là hoạt động tự tìm tòi, khám phá để chiếm lĩnh tri thức, kỹ năng, kỹ xảo theo chương trình, nội dung học tập. Đồng thời qua hoạt động TH sẽ tạo ra phương pháp TH và năng lực TH cho mỗi SV. SV tự sắp xếp quỹ thời gian và điều kiện vật chất để tự ôn tập, tự củng cố, tự đào sâu những tri thức hoặc hình thành kỹ năng, kỹ xảo nào đó theo yêu cầu của GV, phù hợp với mục tiêu từng học phần và mục tiêu đào tạo của nhà trường. TH học có vai trò to lớn đối với SV và giáo dục đại học: - *TH là quá trình giúp SV rèn luyện thói quen tự giác trong học tập*: Trong quá trình học tập ở bậc đại học, đòi hỏi SV phải có tự giác, chủ động trong việc học tập. TH sẽ giúp các em tự quản lý và phân bổ được quỹ thời gian của bản thân để có thể lựa chọn nội dung nghiên cứu, thực hành; đồng thời có phương pháp học tập đạt hiệu quả. TH giúp SV tự giác và chủ động trong việc xác định nhiệm vụ học tập trong cả quá trình học tập theo khung chương trình đào tạo ngành mà mình đang theo học. SV tự đặt ra được mục tiêu học tập và thực hiện các phương pháp học tập hiệu quả ở từng môn học và chương trình học. SV tự điều chỉnh những sai sót và hạn chế của bản thân khi thực hiện các nhiệm vụ học tập thông qua việc tự đánh giá và có sự góp ý của thầy cô, bạn bè. SV chủ động tìm kiếm sự hỗ trợ của thầy cô, các chuyên gia, bạn bè khi gặp khó khăn trong học tập; - *TH giúp SV hình thành suy nghĩ, kỹ năng, thái độ, hành vi một cách chủ động trong học tập và giải quyết các vấn đề của cuộc sống; góp phần hoàn thiện nhân cách của bản thân*: TH giúp SV có suy nghĩ và hành động một cách chủ động, xác định được việc học tập là

của mình, cho mình; qua đó giúp các em có được những kỹ năng, năng lực quan trọng như kỹ năng quản lý và sử dụng quỹ thời gian hợp lý hiệu quả, năng lực xây dựng và giải quyết nhiệm vụ; năng lực đánh giá và tự đánh giá, kỹ năng tìm kiếm và chọn lọc, năng lực sử dụng các phương pháp có hiệu quả, năng lực ghi nhớ sâu và kỹ, năng lực mở rộng vấn đề... Đó là những kỹ năng, năng lực quan trọng trong việc điều chỉnh hành vi, thái độ của SV đối với học tập. Qua đó, góp phần hoàn thiện nhân cách người học cho các em, luôn sẵn sàng chủ động, tích cực và độc lập và tự giác trong học tập cũng như cuộc sống; - *TH giúp quá trình giáo dục trở thành quá trình tự giáo dục một cách tích cực và hiệu quả; góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo bậc đại học*: Sự tự giác, tích cực chủ động và độc lập sáng tạo của SV sẽ giúp họ không những có được những kỹ năng, NL then chốt để có được kết quả lĩnh hội tri thức một cách hiệu quả; đồng thời giúp đẩy mạnh quá trình giáo dục ở bậc đại học trở thành quá trình tự giáo dục, một nhân tố quan trọng trong công cuộc đổi mới và phát triển giáo dục đại học hiện nay. Mỗi SV là một chủ thể sáng tạo, tích cực, chủ động của nền giáo dục sẽ là hạt nhân cần được nhân rộng và đóng góp tích cực thúc đẩy nền giáo dục đại học đạt hiệu quả và chất lượng cao.

2.2. Thực trạng tự học môn học Triết học Mác-Lênin của sinh viên Trường Đại học Lâm nghiệp

2.2.1. Nội dung chương trình và đặc điểm giảng dạy môn học Triết học Mác-Lênin tại Trường Đại học Lâm nghiệp

Triết học là hệ thống quan điểm lý luận chung nhất về thế giới và vị trí con người trong thế giới đó, là khoa học về những quy luật vận động, phát triển chung nhất của tự nhiên, xã hội và tư duy [1, tr. 6]. Triết học Mác-Lênin là thế giới quan, phương pháp luận khoa học và cách mạng cho con người trong nhận thức và thực tiễn [1, tr. 45]. Theo Quyết định số 4890/QĐ-BGDĐT về chương trình học phần Triết học Mác-Lênin dùng cho SV bậc đại học khối không chuyên ngành Lý luận chính trị, ban hành ngày 25/12/2019, quy định thời lượng là 3 tín chỉ (45 tiết). Trong đó, thời gian nghe giảng: 70%, thời gian thảo luận: 30%. Học phần Triết học Mác-Lênin tại Trường Đại học Lâm nghiệp Việt Nam được thực hiện theo Quy định chung của Bộ GD&ĐT. Mục tiêu học phần chú trọng phát triển khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, rèn luyện phẩm chất đạo đức, học tập và rèn kỹ năng mềm cho SV. Từ năm 2010, nhà trường thực hiện đào tạo theo học chế tín chỉ, để cương chương trình học phần Triết học Mác-Lênin được quy định cụ thể và phổ biến cho SV trước khi học. Trong đó quy định rõ về số giờ TH của SV đối với môn học Triết học Mác-Lênin là 90 tiết (gấp đôi số tiết tín chỉ của môn học là 45 tiết). Điều đó đòi hỏi SV phải có sự chủ động, tự giác trong việc tiếp cận và lĩnh hội tri thức triết học. Để giúp SV đạt điều đó, yêu cầu SV phải thực hiện được các nhiệm vụ sau: tự giác xây dựng kế hoạch học tập môn học (thời gian, nội dung); tự giác trong tìm kiếm và đảm bảo tài liệu học tập cơ bản (giáo trình, đề cương môn học); tự giác chủ động sưu tầm, nghiên cứu tài liệu có liên quan đến bài học, môn học theo sự định hướng của GV; chủ động tham gia đầy đủ và tích cực các giờ giảng của GV và các buổi thảo luận; tự vận dụng và đánh giá đối với các nội dung có liên hệ thực tiễn, tự đánh giá với nhiệm vụ của cá nhân, của nhóm và các nhóm thảo luận khác trong lớp học. Hiện nay, Bộ môn Triết học thuộc Khoa Lý luận chính trị của nhà trường là đơn vị quản lý và thực hiện giảng dạy môn học Triết học Mác-Lênin, gồm có 4 cán bộ và GV trực tiếp giảng dạy học phần Triết học Mác-Lênin. Các GV của Bộ môn đều có trình độ thạc sĩ và tiến sĩ (có 01 tiến sĩ, 01 nghiên cứu sinh và 02 thạc sĩ).

Bên cạnh những kết quả tích cực còn những vấn đề tồn tại trong việc hướng dẫn TH cũng như phương pháp kiểm tra, đánh giá quá trình TH của SV mà lãnh đạo Bộ môn và các GV đều mong muốn khắc phục. Do vậy, cần có sự khảo sát ý kiến người học về thực trạng TH của SV và cách kiểm tra, đánh giá quá trình TH của GV đối với SV học học phần Triết học Mác-Lênin để từ đó có những giải pháp cụ thể làm cho hoạt động giảng dạy, kiểm tra, đánh giá quá trình TH của SV ngày càng phù hợp hơn với người học, mục tiêu học phần và mục tiêu chung của nhà trường.

2.2.2. Tình hình tự học môn học Triết học Mác-Lênin của sinh viên

Để đánh giá khách quan về thực trạng TH học phần Triết học Mác-Lênin nghiên cứu tiến hành khảo sát 310 SV đang học môn học này:

a. Kết quả đạt được

Nhận thức của SV Lâm nghiệp về tầm quan trọng của TH: Từ kết quả khảo sát cho thấy, đa số SV Lâm nghiệp cho rằng TH là rất quan trọng (80.2%), SV có ý thức trong việc lập kế hoạch học tập trước khi TH (63.5%); TH giúp SV rèn luyện thói quen tự giác trong học tập (61.2%); hình thành suy nghĩ và hành vi chủ động trong học tập (60.9%); hình thành những kỹ năng linh hoạt, chủ động khi giải quyết các vấn đề của cuộc sống (60.6%); TH đã góp phần hoàn thiện nhân cách của SV (67.7%).

Như vậy, SV Lâm nghiệp đã có nhận thức đúng đắn và đầy đủ về TH và vai trò của TH đối với SV bậc đại học. SV đã xác định được TH là một phần không thể thiếu của việc học tập; TH sẽ giúp các em có được những thói quen tự giác trong học tập; hình thành những suy nghĩ, kỹ năng, thái độ, hành vi một cách chủ động, tích cực trong học tập và cuộc sống - một phần quan trọng giúp các em hoàn thiện nhân cách bản thân.

Nội dung thực hiện việc TH của SV đối với môn Triết học Mác-Lênin: Từ việc nhận thức đúng đắn và đầy đủ về tầm quan trọng của TH, SV cũng đã xây dựng và thực hiện đầy đủ các nội dung của TH đối với môn Triết học Mác-Lênin.

Bảng 1: Nội dung thực hiện việc TH của SV

Nội dung thực hiện	Số phiếu	Tỷ lệ (%)
1. Chủ động lập kế hoạch trước khi tự học	159	51.29
2. Chủ động xác định mục tiêu học tập: điểm số, kiến thức, kỹ năng	189	60.97
3. Chủ động tìm kiếm và khai thác tài liệu học tập	155	50.00
4. Chủ động lựa chọn và quản lý thời gian tự học	146	47.09
5. Chủ động lựa chọn địa điểm tự học	144	46.45
6. Chủ động đề xuất các phương pháp, hình thức tự học	168	54.19
7. Chủ động thực hiện kế hoạch học tập đề ra trong đề cương học phần	185	59.68
8. Chủ động phát biểu xây dựng bài, tham luận	165	50.32
9. Chủ động tự đánh giá và điều chỉnh phương pháp học tập môn học	188	60.65

Nhìn chung, SV Lâm nghiệp đã có sự chủ động, tích cực trong TH như: chủ động lập kế hoạch trước khi TH, chủ động xác định mục tiêu học tập, chủ động tìm kiếm tài liệu cũng như lựa chọn thời gian và địa điểm TH, SV cũng đã chủ động đề xuất các phương pháp hình thức TH mà các em thấy hiệu quả như TH một mình, học khi có sự hướng dẫn của GV và có sự giám sát chéo của nhóm trưởng và các bạn SV khác. SV Lâm nghiệp cũng đã có sự chủ động trong việc đóng góp xây dựng bài, tham luận khi tham gia môn Triết học Mác-Lênin. Sau quá trình học tập ở các buổi học, tuần học SV cũng đã chủ động tự đánh giá và điều chỉnh phương pháp học tập môn Triết học Mác-Lênin.

Vai trò của nhà trường và GV đối với quá trình thực hiện việc TH môn Triết học Mác-Lênin của SV Lâm nghiệp: Nhà trường đã kiến tạo một môi trường học tập nghiêm túc, công bằng nhằm phát huy tính tích cực, chủ động trong học tập cho SV Lâm nghiệp. Đối với môn Triết học Mác-Lênin, SV được học tập tại giảng đường được thiết kế và trang bị hiện đại; không gian học đường rộng rãi, văn minh, hiện đại, đa dạng phù hợp với mọi hình thức TH của SV (Thư viện, giảng đường, ghế đá, hội trường...); nguồn tài liệu học tập môn học có thể đáp ứng cho SV (1.000 cuốn giáo trình), sách tham khảo (Hỏi và đáp Triết học Mác-Lênin 100 cuốn), Đề cương môn học Triết học Mác-Lênin và các tài liệu khoa học đa dạng và phong phú khác (12.000 đầu sách, giáo trình, bài giảng trong và ngoài nước).

Nhà trường đã xây dựng thư viện số nhằm cung cấp dữ liệu về tài liệu cho GV, SV, học viên. Trung tâm thư viện của Trường được đưa về khu nhà T2 gần giảng đường, gần khu Ký túc xá nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho việc di chuyển, kịp thời đáp ứng nhu cầu TH của SV; Không gian và kết cấu trong Thư viện được sắp xếp khoa học tạo điều kiện thuận tiện cho việc TH của SV Lâm nghiệp. Nhà trường có quan hệ hợp tác quốc tế với 93 trường đại học, cơ sở đào tạo, viện nghiên cứu và 17 tổ chức quốc tế ở nhiều nước trên thế giới như Mỹ, CHLB Đức, Thụy Điển, Phần Lan, CHLB Nga, Trung Quốc, Nhật Bản,

Úc, Canada... Nhiều biên bản ghi nhớ (MOU) về hợp tác song phương và đa phương trong đào tạo và nghiên cứu; điều này giúp SV Lâm nghiệp có cơ hội tiếp cận với kiến thức và công nghệ tiên tiến trong các lĩnh vực đào tạo. Nhà trường cũng đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu khoa học cho SV để khuyến khích sự tích cực chủ động trong việc học và nghiên cứu cho SV.

Về phía GV, các GV đảm nhận giảng dạy học phần Triết học Mác-Lênin đã thực hiện các nội dung sau:

Bảng 2: Nội dung thực hiện của GV giảng dạy Triết học Mác-Lênin đối với việc TH của SV

Nội dung thực hiện	Số phiếu	Tỷ lệ (%)
1. Chủ động giới thiệu về mục tiêu và tầm quan trọng của học phần	233	74.94
2. Chủ động thực hiện kế hoạch giảng dạy đề ra trong đề cương học phần	230	74.19
3. Chủ động giới thiệu tài liệu học tập của môn học	201	64.83
4. Chủ động hướng dẫn SV về tự học	188	60.65
5. Thường xuyên kiểm tra bài cũ	192	61.94
6. Thường xuyên giao nhiệm vụ cho SV thực hiện trong giờ TH	203	65.48
7. Quy định về thời gian hoàn thành nhiệm vụ cho SV	210	67.74
8. Chủ động kiểm tra, đánh giá, ghi nhận kết quả tự học của SV	196	63.23
9. Chủ động thông báo cho SV về thời gian và nội dung kiểm tra, đánh giá học phần	209	67.42

Như vậy, để việc TH môn Triết học Mác-Lênin của SV Lâm nghiệp đạt hiệu quả cao, không thể thiếu vai trò quan trọng của GV trong việc định hướng và kích thích ý thức TH của SV. GV giảng dạy Triết học Mác-Lênin không phải chỉ có nhiệm vụ lên lớp giảng dạy mà cần phải kịp thời tư vấn cho SV, giúp các em nắm vững đề cương học phần, giao nhiệm vụ TH cụ thể và đặc biệt chú trọng tới kiểm tra, đánh giá công bằng, hiệu quả. Các thầy cô đã chủ động giới thiệu về mục tiêu, tầm quan trọng của môn học, TH môn học; chủ động thực hiện bám sát kế hoạch giảng dạy theo đề cương môn học đã đề ra; chủ động giới thiệu cho SV về nguồn tài liệu môn học. Đồng thời, thầy cô còn giữ vai trò chủ đạo trong việc định hướng cho các SV trong việc lập kế hoạch TH môn học: nội dung, thời gian, đánh giá và ghi nhận kết quả TH thông qua việc thực hiện và hoàn thành các nhiệm vụ được giao. Về thời gian, nội dung và phương thức kiểm tra, đánh giá học phần cũng đã được truyền tải tới SV, giúp các em xây dựng mục tiêu rõ ràng trong học tập môn học.

b. Những hạn chế còn tồn tại

Bên cạnh những kết quả đạt được, việc TH môn Triết học Mác-Lênin của SV Lâm nghiệp vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định như:

Nhận thức của SV Lâm nghiệp về tầm quan trọng của TH: Từ kết quả khảo sát cho thấy: SV vẫn chưa nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc TH (19.8%), SV chưa có ý thức trong việc lập kế hoạch học tập trước khi TH (36.5%); SV chưa thấy được giá trị của TH đem lại cho mình như giúp SV rèn luyện thói quen tự giác trong học tập (38.8%), giúp SV hình thành suy nghĩ và hành vi chủ động trong học tập (39.1%), giúp SV hình thành những kỹ năng linh hoạt, chủ động khi giải quyết các vấn đề của cuộc sống (39.4%), góp phần hoàn thiện nhân cách của SV (32.3%).

Nội dung thực hiện việc TH của SV Lâm nghiệp đối với môn Triết học Mác-Lênin: Còn một bộ phận SV chưa nhận thức đúng đắn và đầy đủ về tầm quan trọng của TH nên trong quá trình xây dựng và thực hiện các nội dung của TH đối với môn Triết học Mác-Lênin cũng chưa đảm bảo yêu cầu. Cụ thể như sau: SV chưa chủ động lập kế hoạch trước khi TH (48.71%), chưa xác định mục tiêu học tập (39.03%), chưa chủ động tìm kiếm tài liệu (50%) cũng như lựa chọn thời gian (52.91%) và địa điểm TH (53.55%), các em cũng chưa có sự chủ động đề xuất phương pháp hình thức TH phù hợp (45.81%). Vì vậy, các em chưa có sự chủ động tự đánh giá và điều chỉnh phương pháp học tập môn học (39.35%).

Vai trò của nhà trường và GV đối với quá trình thực hiện việc TH môn Triết học Mác-Lênin của SV Lâm nghiệp: Có 45.2% - 53.8% SV cho rằng tài liệu trên thư viện còn ít, chưa đủ cung cấp cho nhu cầu của SV; thủ tục đọc, mượn trên thư viện còn khó khăn (45.2%); SV cho rằng thư viện nhà trường cần có sự

bổ sung tài liệu tham khảo cho môn học Triết học Mác-Lênin, với 01 giáo trình và 01 tài liệu tham khảo như hiện nay là quá ít (39.4%), cần bổ sung thêm giáo trình (52.9%).

Về phía GV: GV còn hạn chế trong việc chủ động giới thiệu về mục tiêu, tầm quan trọng của môn học (25.06%); chưa chủ động thực hiện bám sát kế hoạch giảng dạy theo đề cương môn học đã đề ra (25.81%); chưa chủ động giới thiệu cho SV về nguồn tài liệu môn học (35.17%). GV, còn chưa chủ động trong việc định hướng cho các SV trong việc lập kế hoạch TH môn học: nội dung, thời gian, đánh giá và ghi nhận kết quả TH thông qua việc thực hiện và hoàn thành các nhiệm vụ được giao (40%).

c. Nguyên nhân của những tồn tại

Nguyên nhân khách quan: Việc TH môn học Triết học Mác-Lênin của SV có sự tác động của yếu tố nhà trường, xã hội, gia đình và nghề nghiệp mà các em đang theo học. Nhà trường có vai trò to lớn trong việc góp phần nâng cao NLTH của SV thông qua việc đào tạo và tiếp cận năng lực như: phương pháp giảng dạy của GV Triết học Mác-Lênin ảnh hưởng đến việc TH môn học (75%), môi trường học tập của SV (giảng đường, thư viện, không gian trong khuôn viên trường, ký túc xá...) (54%), độ khó của môn học (65%). Bên cạnh đó, những yếu tố tác động từ gia đình và xã hội cũng đã ảnh hưởng đến việc TH của SV đối với môn học: yếu tố phong tục, tập quán địa phương (53.8%); sự tác động của điều kiện kinh tế của gia đình (45.2%); phương pháp giáo dục các em đã được tiếp cận ở cấp học dưới (74.1%).

Nguyên nhân chủ quan: Nằm ở chính bản thân SV Lâm nghiệp. SV còn thiếu tích cực, chủ động trong học tập, đặc biệt là môn Triết học Mác-Lênin (môn khoa học lý luận đầu tiên các em được tiếp cận ở bậc đại học) (72%). Các em chưa nhận thức rõ tầm quan trọng của việc TH nên chưa có kế hoạch trước khi TH; việc lập kế hoạch còn mang tính hình thức và chưa đem lại hiệu quả cao; mục đích của việc TH mới chỉ tập trung vào kết quả điểm số mà chưa giúp các em nhận ra được sự quan trọng đối với việc nâng cao NLTH của bản thân để phát huy ở những môn học kế tiếp.

d. Những vấn đề đặt ra

Từ nghiên cứu thực trạng việc TH môn Triết học Mác-Lênin của SV Lâm nghiệp cho thấy có những vấn đề đặt ra như: SV đã xác định được tầm quan trọng của việc TH môn học nhưng chưa biết cách lập kế hoạch TH một cách hiệu quả; SV có lập kế hoạch nhưng lại chưa biết cách triển khai thực hiện và có sự điều chỉnh phù hợp; những yếu tố khách quan chưa giúp các em có được môi trường TH tốt. Vì vậy, cần phải có giải pháp phù hợp giúp SV nâng cao NLTH môn Triết học Mác-Lênin nói riêng và cả quá trình học tập ở bậc đại học nói chung một cách hiệu quả.

2.3. Một số giải pháp nâng cao năng lực tự học môn học Triết học Mác-Lênin cho sinh viên Lâm nghiệp

2.3.1. Đối với nhà trường

Cần nâng cấp cơ sở vật chất khu giảng đường, thư viện, phòng đọc theo hướng hiện đại nhằm tạo không gian TH thuận lợi cho SV; bổ sung thêm tài liệu (giáo trình, sách tham khảo - chuyên khảo) có cập nhật thông tin, sách tham khảo về Triết học trên thư viện; cần mở các lớp học phần Triết học Mác-Lênin ở nhiều khung giờ khác nhau, nhiều đợt học trong một học kỳ, quy mô lớp đảm bảo với thực tế phòng học để tạo điều kiện cho SV lựa chọn lịch học, TH cho phù hợp; Bộ môn Triết học cùng các bộ môn chuyên ngành hàng năm nên tổ chức các cuộc thi, hội nghị, tọa đàm, các buổi ngoại khóa và nói chuyện chuyên đề về những nội dung của môn học; có quy chế khuyến khích SV nghiên cứu khoa học trong lĩnh vực khoa học chính trị.

2.3.2. Đối với giảng viên

Cần xây dựng đề cương học phần chi tiết, chủ động thực hiện bám sát kế hoạch giảng dạy theo đề cương môn học đã đề ra; chủ động giới thiệu cho SV nguồn tài liệu môn học; chủ động trong việc định hướng cho SV các lớp học phần trong việc lập kế hoạch TH môn học về cả nội dung, thời gian, quá trình giám sát, đánh giá khách quan và ghi nhận kết quả TH thông qua việc thực hiện và hoàn thành các nhiệm vụ được giao; biên soạn tài liệu hướng dẫn GV và hướng dẫn SV về các kỹ năng TH với môn học và các môn khoa học chính trị; biên soạn tài liệu tham khảo về môn học cho SV.

2.3.3. Đối với sinh viên

Sinh viên cần chủ động trong nhận thức về tầm quan trọng và nội dung thực hiện TH; chủ động có ý thức trong việc lập kế hoạch học tập trước khi TH; chủ động trong kế hoạch TH về thời gian, không gian, nội dung; chủ động trong quản lý việc TH của bản thân đối với môn học và có sự điều chỉnh cho phù hợp; chủ động xác định mục tiêu đối với môn học. SV cần xây dựng kế hoạch học tập, kế hoạch TH cho môn Triết học Mác-Lênin theo nội dung sau: *Bước 1*: Xác định mục tiêu đạt được trong học phần (kiến thức, điểm số, kỹ năng...); *Bước 2*: Lập danh sách nội dung TH bám sát theo đề cương học phần đã đề ra. Đồng thời có ký hiệu ưu tiên cho các nội dung kiến thức trọng tâm của môn học; *Bước 3*: Thiết lập bản kế hoạch công việc, nhiệm vụ học tập môn học bao gồm: Nội dung học tập; Thời gian; Địa điểm; Nguồn tài liệu sử dụng; Phương pháp tiếp cận và giải quyết nhiệm vụ; *Bước 4*: Tự giác thực hiện bản kế hoạch, đảm bảo tiến độ và nội dung trong bản kế hoạch. Đánh ký hiệu ghi nhớ các nội dung đã thực hiện để không bỏ sót nội dung; *Bước 5*: Kiểm tra, giám sát và điều chỉnh kịp thời cho phù hợp. Yêu cầu được GV ghi nhận kết quả sau mỗi nhiệm vụ một cách khách quan.

3. Kết luận

Tự học được hiểu là sự tự giác, tích cực chủ động và độc lập sáng tạo của người học trong quá trình lĩnh hội tri thức. NLTH là năng lực của người học về sự tự giác, chủ động trong xác định nhiệm vụ học tập; tự đặt ra được mục tiêu học tập và thực hiện các phương pháp học tập hiệu quả; tự điều chỉnh những sai sót và hạn chế của bản thân thông qua tự đánh giá và góp ý của thầy cô, bạn bè khi thực hiện các nhiệm vụ học tập; chủ động tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp khó khăn trong học tập. Việc nâng cao NLTH cho SV có vai trò to lớn đối với bản thân SV và giáo dục đại học: giúp SV hình thành suy nghĩ, kỹ năng, thái độ, hành vi một cách chủ động trong học tập và giải quyết các vấn đề của cuộc sống; góp phần hoàn thiện nhân cách của bản thân; giúp SV rèn luyện thói quen tự giác trong học tập; giúp cho quá trình giáo dục trở thành quá trình tự giáo dục một cách tích cực và hiệu quả; góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo bậc đại học.

Triết học Mác-Lênin là môn khoa học, cung cấp thế giới quan, phương pháp luận khoa học và cách mạng cho con người trong nhận thức và thực tiễn. Thực trạng TH của SV Lâm nghiệp trong môn Triết học Mác-Lênin đã đem lại những kết quả nhất định: về nhận thức tầm quan trọng của TH; về nội dung thực hiện việc TH của SV đối với môn Triết học Mác-Lênin; về vai trò của nhà trường và GV đối với quá trình thực hiện việc TH môn Triết học Mác-Lênin. Bên cạnh đó cũng còn tồn tại những hạn chế nhất định, do những nguyên nhân khách quan và chủ quan ảnh hưởng đến việc TH môn học. Từ đó, tác giả đề xuất những giải pháp giúp SV Lâm nghiệp nâng cao NLTH trong môn Triết học Mác-Lênin nói riêng và cả quá trình học tập ở trường đại học nói chung đạt hiệu quả.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2024). *Giáo trình Triết học Mác-Lênin*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [2] Bùi Hiến và cộng sự (2001). *Từ điển Giáo dục học* (tập 1). NXB Từ điển Bách khoa, Hà Nội, tr. 458.
- [3] *Hồ Chí Minh Toàn tập* (tập 6, 2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr. 360.
- [4] Nguyễn Cảnh Toàn (2004). *Học và dạy cách học*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [5] Nguyễn Văn Tròn và cộng sự (2021). *Thực trạng tự học và các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động tự học của sinh viên Khoa Khoa học Xã hội và Nhân văn Trường Đại học Cần Thơ*, Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, tập 3, số 66.
- [6] Nguyễn Thúy Vân (2020). *Thực trạng và biện pháp phát triển năng lực tự học cho sinh viên trong dạy học theo học chế tín chỉ ở trường đại học*. Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam, số 33, tháng 9, tr. 14-19.
- [7] Trần Hậu Tân (2022). *Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn Lý luận Mác-Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh trong các trường quân đội hiện nay*. Tạp chí Cộng sản, tháng 7.
- [8] Phạm Thị Xinh (2025). *Một số giải pháp nâng cao chất lượng tự học và tự nghiên cứu của sinh viên hiện nay*. Nguồn: <https://www.quanlynhanuoc.vn/2025/04/08/mot-so-giai-phap-nang-cao-chat-luong-tu-hoc-va-tu-nghien-cuu-cua-sinh-vien-hien-nay/>.